

Bestlaste ajalugu
Suchumi linnas

1882 a. Samarast sisse
rännanud bestlastes ei
jäänud keegi Suchumi
linna asuma, nad asu-
sivad ^{linna} linnast 25 verst
Kudori jõe kaldale.

1884 a. sisserändajate
jälgi Suchumi linna pike-
malt peetama Friedrich
W. Lohr. Ta ostis Heimani
militaalse maa tüki ühis-
müüridega 4000. sest ja
ehitas lüpsulikut valmis
nagu ta praegu on.

Teya ali ta Tefimene
maja euanix Suchumis
1887 a müüs ta maja

3000 r. eest.

ära ja sõitis Krimmi
Pea selle järel kui Wil-
der astis maundi, ostis
mälle uuale 400 r.
sülle suuruse kruudi
Kata Tuulas, Wümsist.
ehitas uuale maja jüdes
paar lehma ja kauples
agoradi krahmiga. et
talaga üksi raske lei-
läbikaade müüs ta
maja ja kruudi 900 r.
et wüendal aastal (1889)
sawlosele ära ja
sõitis Tallinnas
1884 Sell ajal kui Wiedel oma
maja ära müüs sõitis
Krimmist Jaan Kalits
noise Kataya Sukhumi
ostis linna walitsuse

Käest 360 17 süllda 15.
 Kup. ruut sülldast maks
 tes merust süllda 30 ei-
 mal madala kaha kust
 vee aja läbi merde jook-
 sis. See algas Eesti vi-
 sadusega jesa ehitama
 astis ^W Linda külast
 raemis ehitud maja ^{4000 eest} ja
 kaevati kaest ja vedas ^{gan}
 linna talgute ja kui-
 ta linna ^{maja} plaani järvi
 valmis faadud lälmite
 7000 maksma, Praegu
 on see maja veel alles
 ja elavad need samad
 asutajad sees. Siis
 algasid nad lehma pi-
 misega oma elu sisse
 läige

neid pidasivad na 12^x.
seadima neil ali
kuuri 12^x lehua Kauka
sia kõngu pärast poole
kuuri nõudivad et Krim-
mist sisse toodud loo-
mad rohkem jüma and-
jivad. pidasivad teist
12^a. Krimmist toodud
lehu; ja ehitasivad
krundi peale ehitusi
juure kuni lõpu poole
majade sisse tulemist
elasivad. Eestlased
kes Suukhumi trehvasid
tulema leidisivad kütte
peale ulualust ja head
nõuu, sellest Eesti kodust
Külamehed⁴ tarvikasi-
vad

II

Jaani Kasitsat kui
 endist Nikolai aegist
 soldatit vahelt rää
 Kijass kohtus kui ka
 valitsuse asutustes.

Eniatsa 1889 a oli
 linnas palju üüri rah-
 vast ja teenijaid.

Raudsilla atkas hetan
 sa maja oli Eestis teis
 uhed saitsivad sisse
 toised tagasi. Paljudel
 ei meeldinud. Suur humi-
 etu ümbrusele ei
 saanud nii halvasti
 maad ja saitsivad
 tagasi peab ütlema et
 3/4 sisse raudajalst
 toisasi saitis

Kell raha oli see
sõitis tagasi. Rahata
inimesed olid sunni-
tud süa jääma.
Willetsust saidvad kõik
näha kui teenijad in-
mused kunagi. Eesti
teenijad nii häste meesti
kui nais te rahvad olid
atsitavad. Kõige
esimese kõrtsi tegi
lahti Rõõni põik me-
litsas keegi Prill aastal
pidas seda paar aastat
Süis umbes 1889 a. oli
sai kõine Eesti Praku-
ter avatud Karl Schwartz
hochi läbi ~~45 aast~~
3 aastat

4
 Esi mene Eesti ametnik
 Suukumis oli Linda
 Kula asunik Friedrich
 Reuning rahu koktu töle
~~ametnik~~
 Kirju Rahest alates
 kuni sekretarini teenida
 kui ta pärast poole
 võrus ¹⁹⁰⁴⁻¹⁹¹⁴ ja Rapens ülem
 talurahva koktu efi
 mees oli ja seal
 wälja erakueriti san
 ta kuuaru 1919 a.
 Suukumi ringkonde
 juudanti grusia rait
 suse pool rahu koktu
 niuks saadatud.
 Taimu ametnik oli

August Jaake kes
Reuteri teemistuses
kontrollerini Teemis eiga
Saja aegus Türgi maali
Komissariiks läks,

Esimese töökoja
tegiwad lahti. Mikkep
Lelle ühes Kistler Juhana
^{altõõrtiga}
Lelle kui Pärnu ap-
pind sadulsep ja pal-
steraja meistri ^{kes} kal-
paru niitele oli pöötan
oli väya atpitarit Kan-
kasia ^{värstidele ja rahameest}
Pärast seda tegi 1900
Juri Künnapas.

Kingsepa Tõokaja
 lahti ja Tõusidäle
 linna tähtsamaks
 Tõokojaks kell jüures
 alalifelt 5-6 meest töö-
 tasiwad vahest kuni
 10 meest. Oma osara
 pooliku venekelleya seht-
 sis ta sell ajal ainu-
 aris to kra tidelya joo-
 tis neid võeraste majas
 ja ei löönd temale
 ette kõik suur sisse-
 tulek, asi löi kõikumä
 ja ära langes. 1904a.
~~1904a~~
 Gunnem seda tegevad
 M. Lelle ja W. Saarvik

Sõnumi

esimese (naha) kaup-
se lahti: Georgi ulit
sol ja aasta pärast
wõtjad nad W. Luom
M. Lelle Chr. Naaber ja
H. Grasmann. Lalski
~~Kus oarem Tomberg sellis oli~~
kaupluse üle kolonial
pae ühes naha kaup-
lusega sellesammas
kohas kus praegu E. d.
üh. kauplus ~~oli~~ oli
siite üks linna
raad ka riimpruses
oli Lestlas! datschade
peal teinimas aedniku-
dena ja raiitsejatena
Professor astronoomi

juures Hendrik Hend-
 rikson, miiganer Lap-
 tepi juures Orro Suur-
 vürst Mih. ^{II} Aleks^Iand^{er} juures
 Otto Kõverik ja Tiut.
 Suuhuni K. palenitõge
 aia-kaatsejamas Jakob
 Liiknelson 1896 a. kuni
 1902 astani Sellest ajast
 1902 a. asus Jakob
 Liiknelson Suuhuni
 linna elama ehitas
 Karantini nuiitsa
^{da maja} maja asus Odessa
 Kõrbamaja Jenny Ko-
 arisuhiks alle ladusse

Esimene Eesti Sil-
di laskis Tamali-
ola ladu klassi ühes
astu sisse Eesti
"värskel ilul", kuna
võeti keelne silt
maja jikkasest oli
Memoriumi ettepanemine
Kui Saarik, Lelle, Wade
Grosman'i kompanii laski
läks sisse asus ühikuel
son Chr. Kaabriga
kompaniasse. Täht-
kaupluse peale väikesel
rahaga ei edenenud kaup-
lus suureste ja lauges
Riisi kusse vähese raha pärast

veel pehema seisu kind
 aga ^{siis} kui Eesti asuni kind
 ama kooperatiiv pue
 lahti tegi val. 1913.
 E. M. Viikisus asutaja-
 de hulgas olivad ka
 J. Mikkelson ja Vaaber
 Kuid arvamine oli
 et vana kauplust ei
 maa üle võtta on
 tarvis koguni uute
 kohta teha, et aga
 häid ^{ruumisi} kohte ei ole
 tegi E. M. Viikisus kor-
 valisesse valitsuse
 pue reumid lahti. Parled
 Mikkelsoni ja Vaaberi astjad

loksinud E. M. Whisu-
se poole nii sündis
lõhe 2nde Eesti Kõrvalise
vahel ja konkurent
~~et~~ Paljud ei harkka
mid E. M. li. liikmeks
selle pärast et siis
Whisus pidi Michelson
ja Vabri poe ülevõt-
ma, nii et kõigi
kreeme vene armenlaste
liikmetega' karku 90.
liiget valis Whisus ja
pealegi kõrvalises
kohas. Arifant Peetes
Litter sai asiljandist
kutsutud 22a. elus küh-
semata mees kes juu-
kuni vandege, tuttav
ei olnud. Paari aastu

kauplemise järele
 soot väikisus 7 1/2 kubit
^{sub.} kahju ja jäästi
 kahju liikidele peale,
 -aselt ka vana yuua-
 tuse peale-ära Tga
 mees maksis 82 r. 20 k.
 Riidu ja kirumist
 peale kauba.

See part kes Mikk ja
 Karbi pool olivad
 panivad ette asja muut
 hakkada ^{üks teetipood teke} ^{ilikes.}

Kokku leppida kes
 vana viisi ^{rahjuta} kauplevi-
 kes ka ühtlasi soorisi-
 wad kokku leppida.

1915 a. aprilli kuus fündis
 see tähtjas moment
 et "Eesti" Suhkumise end
 ühendas. E. M. Väinänen
 astis

~~Kirikuga ajalugu~~

Mihkelsoni ja Naabri kauplase
ära 12. lahande eest. Mih-
kelsoni sai juhatuse liikumise
kui kassir Chr. Naaber
kui äri juht Peter Litten,
raamatupidaja.

Sellest ajast hakkas
äri kosuma 1916 a oli
3½ tuhat puhas raha
1917 a 4½ tuhat r
1918 a selle laibi et
kaubad olid alt ostetud
22 tuhat raha, Rahva-
usaldus kassis, Eumey
võttis igamees raha
ühisusest välja aga nüüd
loodakse raha sissi
suure usaldusega mitte
üksi & eestlaste poolt
 vaid ka muulaste poolt
 sest kassir. Mihkelsoni
 on käigile sattur.

Nii hakkas "eesti" suhkurnis
 kosuina kui "raatlus olemi-
 se eest" algas. Muud värsked
 jõuud eestist ja suhkurnislaste
 krooliap Reimann Ruber, ^{arivutt} ditte
 j.n.e. Tulivad suhkurnislastega
 mättele siin 1914 a. asuud
 laulupidu toimopanna.
 Mäeldud - tekted, laulud
 valitud trükki saadetud
 jehkates valitud: Lake
 Mikkelsan ja Litter.

Siis loetas meid suureste Ees-
 ti ajakirjanduse ^{agiterimisega} Eesti kirjjan-
 duse ühisuse ^{raatide} Tartu ja Tallin-
 na ja Petrograd. ajakirjan-
 dusega. Saadivad suhkurni
 1914 a. Mai kuu 21-22 ^{üks}
 Eesti ajalehtede saadivad
 jüggenstein Luiga vares
 Sommer kui palatid

(Parisist)

Kõnepidaja. Aino Tamme
kui kontserti laulja Joh.
Siin ^{Berlinist} kui ^{Kübaalises} stooride juha-
taja väerad Tallinnast
Tartust viljandist Narvast
Petrogradist: Koorid Kriis-
mist, äeskaukasiast Pung-
se lagedalt Sotsi-Adleri
ringkonnast Salme ja
muu "lagedalt". Pidu
võib hästi korra läinuks
pidada kui esimest asu-
duote laulu pidu.

Siin juures peab seda tähe-
dama et laulu pidu oli
kui kuu lõpus ja sõda
algas juuli kuus, kus
Sakselasi kolledasti vihati
Vene saundarmerialle väi-
lõsi vene meestele näitas
kes õesti ja Saksal rahel vahet ei tea

10
1920 10

Eesti laulu pidu kui poliitiline fakt olema kus arutati et sel kaubhel soirvad Saksa salakuulajad rahuliste aura tööd teha tulirvad Sukhumi kõige H ilusa kaare poolt ja kadusid nägemata Kaukasia mägedesse või orundesse. Laulu pidu oli misugune aruldane lugu ~~mitu~~ sellest meie ^{teada} Sukhumis mis mitu korda Kiino lin- di peal ette kaanti sest sel ajal oli ka Abghasia ^{voitmise} 30a. juubeli pidu vene valitsuse poolt.

Sukhumi linnas oli laulupidu ajaks ka laulu koor olemas
Sopranus Marie Vares
alto Marie Kõitnapas
Tenor Peeter Halter
Basso oli Ivoori juhataja J. Iliokelso

Uusi asjus ei olnud tetsitud ka mitte
külmas. Nad käisid eestotse Sena-
kellsel jumala teenistusel. 1903 a
pidas õp Beruhof esimese
jutluse Jakob Mikkelsoni uude
majas ja rätis rahvast aru-
laemale pärast teyi seda õp
Nigzol Sukhumi õr. Luter.
paloromajas, kus Al-Linda lau-
lu koor W. Saoriku juhtimisel
koori lauluga teenistust ilustas.
1886. Käige esimese ande kiriku
heaks teyi Sukhumi apteker
Rasfshy 2000 r. Jga aasta
kui õpetaja Sukhumis käis sai
korjandus tehtud ja reenteisse
kõrutud nii et 1914 a. väis
ehitistega alata ja 1915 a lõpe-
tada, Ehituse meister Pame-
sar kui Sakslane väis saadatud
nõudumise ke 2 kiriku nänkoga kii-
get. Käsner ja Adler kui Sakslased
Pockmann latlane ja Thirkeller jäid

11

VI

1903
11

jäid paika. Ehitusmeister
 Bame sai pabreraaja linna
 puolt kingitud platsile
 valmis sineta järele 6500 r.
 tasu eest. Ehitusmeister
 Bamele jäab see aum et ta
 väkse rahaga ilusa Kiriiku
 tegi oma energiet raisates
 Sakslased nimetajivad teda
 meie "Kiriiku mille vast
 " eestlased protestisivad Aede
 Sukkomi Ex-Luter. Kiriiku
 nimetades. 1904 a Jan. kuust
 saadik keeni siamaani
 Kiriiku nõueroja lüge ka
 Jakob Mikkelson. Ümber-
 ringi asundustest sai andeid
 korjatud, kanniked sammad
 kulivad. Eestlast ja Lin-
 dast näite müüride läbi

eesilane

Wäga tähtsat osa maan
gisiid Eestlased Pällumest
Seltsi asutamises Puhkumis
Keegi Rõbinski elas Eestis
mõni nädal Estonia kodiap
Juhkumini juures 1895 a Kirju
Tas väike brošüre Eesti asu
niikkude üle ja pani ette
pällumeste Seltsi asutada
see sai täide viidud.

Asutajat liikmed olivad
juuredalt jaolt Eestlased
ja mõnigreellased vene lastega.

1896 a tüüris selts merekaldale
ruumid (Muuain. nabejospu.)

Selts avas uue tegevust aua
majas. Kui õige asu võimalik
mafe ünnistamise ja pitsimise
valmis sai pani Rõbinski
ette et ka Eestlased väinad
uus usu kaube järgi palvetada.

Et selleks aga miski ette
 aralmitust ei aland tehtud
 ei saanud muud teha kui jax.
 Miknelson kes katse põllul
 järelvaataja ametis oligi
 endine Estonia koster-korla
 tubetas paari sõruga päeva
 tähtsust meile ja selle
 suure vabaduse tähend at
 Eesti mees ka inimeste
 hulka sai arvata
 ja Eesti laste prott
 choral: Oh rõõm Jumalad
 fasharmonie saatel lauld
 ja mis selliks pealmeise korra
 peol Rõbinski korterist
 sai toodud. Balti ba-
 ronite orjad, rentnikud olivad
 täisõiguelisteks ilma kodami-
 kudeks peetud nad rõisid
 ühes kaukasia nurgafidega
 ahe seltsi liikmed olla see

paistatas nende rinda ja
vägerrad jaluse helid täit
sivad ruumisi, Esimeseks
Põllu meelate seltsi juhatajal
liikmeks oli jällegi Kihiklaas.
Kui ülemal nimetatud isik kaasa
jaamaat ara tuli älle ladu
juhatajaks linna kakkus mehe
kaars kõvaste aga siiski
kui riisa Eesti mees jäi ta
kõige suurel tormide vastu
ka alkoholi laimete vastu kui
kalju meres. Älle ladu juures
oli älle pool ja iga sukku-
mi sisse rändaja astus nagu
silt näitas asju sisse Eesti
ja sai vastu võetud: Tere tulla-
mast. Tihti peale sai isik-
tele ülu alust elati, rahelid
abi tihti antud ses olekus
kaars J. H. Katrias 13 aasta jook-
sul kuni teda riimaks Eesti konsulis
niimeti katevati

Autokate gümnaasiumi õpilaste keskkonst 12
1917

3
Suhkumis ühendi'nd üestlas
test on siia maale ainult
üks Johannes Jakob's Mihhailov
kõrgema kooli lõpetanud
Moskva Peter - Kasumovski
põllutöö akadeemia'st
võid Kristjan 2 kursust
Haldsamu'nd lõhi Teinud
Peeter Truumanu on Tiflisi
Kõrgema
tehnika kooli lõpetaja
mas. Joh Karats kui real
kooli lõpetaja Suhkumi
tubake kassejaamas inst
tor. Real koolis õpivad
aga 7 noort meest kes
eoluga õpivad. Resolutsio
si ole Suhkumi üestlaste
miski kolbe Teinud ühisuse
poad kui kooperatio sai ig
valitsuse poolt toetus
enamiklaste rahemlaste poolt. Lõp.

Saja algul 1914. ^{Jululi} Aug.
 Kuus lõpetadi üli vene
 riiki kõik alkoholi kaup-
 lus ära. "Uemornak obrop-
 nuba" saluti kinni ja
 odusa kaubamaja Jenny K^o
 allepaadi ja juodi äri jätt
 astus täie huoga oma
 kaupluse juure mis teisel
 Christofor Naabrige
 ühes oli. Selle juurde sai
 ka E. M. Uuras kes 1914a
 lõpus oma ära aasta suure
 defitsiidiga lõpetas algas
 Mikkelsoni ja Naabrige
 äri asjas uhineme kuu
 rünnaku Mikkelsoni ja Naabr
 oma kauplus 1915a Aprilli
 kuul edasi müüsiivat
 ja naga praegugi asi on

Chr. Naaber äri jätt
 Suikkelsu juhatuse lüpe
 ja kassa pidaja
 Eestlastel on oma ühis
 puud kuhu iga mees kui
 omaahtik julgusega sisse
 astub. Vähe haaval
 hakkavad küla mehed
 linna maad ja majasid
 ostma ja kui veel kor-
 rasti: F. Wilder oli esimene
 Kate Tuulas teine omaahtik
 aga need müüsiivad ära
 ja säilsiivad minema
 Kalits Jaan kolmas ja
 seega praegu esimene maja
 omaahtik siis Jakob M. H.
 Nelson kolmas Chr Naaber
 neljas Peeter Jors 5 juul

6 Jaan Koholt
7 Mart Mengel, 8
Johannes Niinemägi
9 Mikkel Kuumapas 8
10 Hindrik Grossmann
Paljud kauplused veel
nii et lootuse järgi
meie Eesti ka linnas
kasvama hakkab.

Paljud noored õpirad
illemat-alykoolis, Realkool
nais gümnaasiumis ja
peab kiitusega ütlema
et Realkoolis ^{õpetajad} Eesti pai-
sid kõige parema tunnis-
tuse saavad nepeboduues
er narpgein ühest klassis
Lõisi